

УДК 82-31(476)

М. У. Канцавая

Аспірант кафедры беларускай і рускай філалогіі,
МДПУ імя І. П. Шамякіна, г. Мазыр, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік: доктар філалагічных навук, прафесар Васіль Васільевіч Шур

РЭГІЯНАЛЬНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ РАМАНА ВІКТАРА КАЗЬКО “НЕРУШ”

Разглядаюцца асаблівасці ўжывання з мастацкімі задачамі народных прыкмет, абрадаў, легенд, онімаў, дыялектызмаў, прыказак і іншых элементаў фальклору ў рамана “Неруш” Віктара Казько. Яны адыгрываюць вызначальную ролю ў адлюстраванні рэгіянальнага каларыту Палесся, перадаючы яго непаўторнасць і самабытнасць. Па-мастацку асэнсаваныя народныя прыкметы, легенды, дыялектызмы, онімы кваліфікуюцца як неад’емныя кампаненты мастацкага тэксту, якія з’яўляюцца выразнымі рэгіянальнымі тэкстаўтваральнымі і стыліёўтваральнымі кампанентамі. Умела выкарыстоўваючы рэгіянальныя элементы, пісьменнік стварыў запамінальныя каларытныя малюнкi жыцця і побыту жыхароў беларускага Палесся.

Ключавыя словы: фальклор, рэгіянальны каларыт, Палессе, тапонім, дыялектызм.

Уводзіны

Віктар Апанасавіч Казько – беларускі празаік і журналіст, які нарадзіўся ў горадзе Калінкавічы на Палессі. У яго творчасці раскрываецца тэма ваеннага дзяцінства, а таксама шмат увагі надаецца экалагічным праблемам. У аповесці “Цвіце на Палессі груша” і рамана “Неруш” аўтар паказвае Палессе як самабытны куток Беларусі з прыгожай прыродай і багатым этнаграфічным матэрыялам, які мала засведчаны ў літаратуры. У яго творах умела засведчана характэрнае Палесся, багацце яго прыроды. Ужо з першых старонак выразна выяўляюцца рэгіянальныя асаблівасці яго твораў, непаўторны і самабытны свет палешукоў, іх светаўспрыманне.

Асноўнымі рэгіянальнымі адметнасцямі рамана з’яўляюцца па-мастацку асэнсаваныя і ўмела выкарыстаныя народныя прыкметы, павер’і, легенды, дыялектызмы, онімы. Некаторыя асаблівасці яго твораў разглядаліся ў працах Т. Барабаншчыкавай, П. Васючэнкі, У. Гніламёдава, Г. Друк, А. Жардзецкай, В. Жураўлёва, Л. Корань, Л. Мазанік, Т. Нуждзінай і іншых даследчыкаў. Як прасочана даследчыкамі, В. Казько працягвае мележаўскую традыцыю ў раскрыцці сутнасці феномена палешука. Аўтар лічыць, што сутнасць шматграннага, шматфарбнага характару можна спасцігнуць праз непадзельны з яго жыццём прыродны свет.

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне

Рэгіянальнае ў творах В. Казько пра Палессе найчасцей перадаецца праз канкрэтныя анамастычныя адзінкі, адметныя прыкметы, павер’і, а таксама праз лексіку, якая словаўтваральнымі мадэлямі або семантыкай нагадвае тыповыя адзінкі Палесся. Пісьменнік ужо на першых старонках рамана малюе буслоў. Каб як мага паўней раскрыць сутнасць характару палешукоў, аўтар параўноўвае княжборскіх птахоў з жыхарамі гэтай вёскі: “*Мацвей прыглядаецца на птушак, нібыта на самай справе пазнае сярод іх сваіх аднавяскоўцаў. Усе яны, увесь Княжбор тут. Тут і яго Алена, і маці, і бацька, і дзед Дзям’ян, і стары Махахей з Махахеіхай*” [1, 6]. Гэтая птушка лічыцца сімвалам Беларусі. Большая частка буслоў гняздуецца менавіта на Палессі, дзе гэтых птушак называюць *антонамі* і *лелькамі*. “Бусел – у народных павер’ях – птушка, якая прыносіць шчасце, спрыяе сямейнаму дабрабыту і дзетанараджэнню” [2, 24]. Ч. Пяткевіч адзначаў, што, “знаходзячыся ў 1912 годзе ў доме паноў Аскеркаў у маёнтку Глінішча, за 16 кіламетраў ад Хойнікаў, на вялізным поплаве, зрэдку ўсеяным таполямі, за якім цягнуцца бязмежныя балоты над ракою Віццю, налічыў 200 гнёздаў, па адным на кожным дрэве” [3, 318]. Відаць, невыпадкова ў палешукоў з буслам звязана столькі прыкмет і павер’яў. “*Недарэмна мае бусел-антон і яшчэ адно імя – лелька – бог каханння і жыцця. Збудаваў ён на сядзібе палешука сабе буслянку – неўзабаве заўкаюць і ў хаце палешука льялькі. А пакінуў антон сваю буслянку –*

пара ў далёкую апошнюю дарогу збірацца і гаспадару хаты – прыспеў яму час рыхтаваць сабе белую сарочку...” [1, 7].

В. Казько адлюстравваў шматлікія прыкметы, якімі кіраваліся палешукі, напрыклад, каб прадказаць надвор’е. Менавіта бусел, а не ластаўка, прыносіць на сваіх крылах вясну на Палессе: “Вось людзі гавораць, што вясну да нас прыносяць ластаўкі. Пэўна, так яно і ёсць у мясцінах, дзе не ведаюць антонаў” [1, 7]. Бусел прадказвае надвор’е: “На Палессе ж, у палескую вёску, нясе вясну, на сваіх магутных крылах бусел. Прыляцеў ён у родную вёску ды сеў адразу ў буслянку на высачэзнай вясковай грушы, што расце за гумном, – гэта яшчэ не вясна. Марна чакаць яшчэ вясны і сонца – яшчэ і мяцеліца завіхурыцца, і марозік прыцісне – будзе окіць на бусліка, як гавораць на Палессі: антон лепш за чалавека ведае пра надвор’е” [1, 7]. Калі буслы выкочвалі з гнязда лішнія яйкі, людзі ведалі, што год будзе неўраджайным. Антоны думалі пра будучыню, хацелі, каб з іх адзінага птушаняці вырасла дужая птушка з моцнымі крыламі, “каб хапіла моцы яе крылам на далёкую дарогу ў цёплыя краіны, каб даляцела туды, а вясной вярнулася назад” [1, 10].

Адзін з герояў, стары Махахей, напрыклад, каб даведацца, ці хутка прыйдзе вясна, выстаўляў нанач у сенцы вядро з вадою: “калі не замерзне там, у сенцах, вада, значыць адліга і можна выходзіць глядзець буслоў” [1, 230]. Яшчэ адна прыкмета: “месяц над вёскай увесь час у венчыку, у касыначцы – на добрае надвор’е, на спёку і холад” [1, 6].

Здольныя буслы і лёс прадказваць: “ведае бусел, здольны ён прадказаць, напрарочыць дзеўцы яе лёс. Ubачыла яна яго адразу, як толькі вярнуўся ён з цёплых краін, на буслянцы – і ёй яшчэ ў бацькоўскай буслянцы год сядзець, а калі прыглядзела, што ляціць антон, – паляцела неўзабаве і яна з роднага кубла: згуляюць яе вяселле сёлета” [1, 9].

Лічылася вялікім злчынствам разбурэнне буслінага гнязда, што магло наклікаць вялікую бяду на таго, хто гэта зрабіў і нават на ўсю вёску, “наслаць смяртэльныя хваробы на дзяцей” [3, 319]. “Чалавеку, які разбурывае буслянку, прадказваюць: чакай бяды, будзе кара нябесная... Знаходзіць бусел таго, хто пакрыўдзіў яго, і помсціць злосна, жорстка – то прынясе і кіне на дах галавешку, і схопіцца хата агнём, а то і спрытней яшчэ ўтворыць – гадзюку кіне ў калодзеж: піце слёзы мае” [1, 10].

Пісьменнік называе буслоў “птахамі ў белых світках”. Існуе легенда пра паходжанне бусла. Калісьці даўным-даўно гэтая птушка была чалавекам, які за сваю ціканасць быў ператвораны ў птушку. Пэўна, беларускі пісьменнік У. Караткевіч меў рацыю, калі назваў Беларусь “зямлёю пад белымі крыламі”. В. Казько лічыць падобнымі буслоў да жыхароў Палесся: “аднолькава сціплыя і маўклівыя яны” [1, 6]. “А дзень яго [бусла], як і сялянскі, – спрэс у працы, нібыта каморнік, мерае і мерае ён балоты... слухае шапаценне мяцёлчатых і вастралістых траў, як здатны слухаць гэтыя травы касец, белы, сівы дзед-паляшук, які махаў-махаў касой і раптам замёр, ап’янеў ад раскошы муроўнага лугу...” [1, 7].

Раману В. Казько характэрна такая мастацкая рыса, як *аўтабіяграфізм* – “уласціваць адметнай манеры творчасці, які сродкамі мовы перадаецца канцэнтраваным насычэннем мастацкіх тэкстаў мясцовымі этнаграфічнымі і іншымі дыялектызмамі, тапанімічнымі назвамі, фразеалагізмамі, прыказкамі, спецыфічнымі для пэўнай этнічнай тэрыторыі рэальнымі асабовымі імёнамі, мянушкамі, прозвішчамі” [4, 136]. В. Казько, як сірата, выхоўваўся ў Вільчанскім дзіцячым доме ў Жыткавіцкім раёне. У жыткавіцкіх лясах расце многа магутных дубоў. Дуб дамінавае дрэва на Палессі. Вось і ў творы пісьменнік захапляецца сілай і веліччу векавечных дубоў: “Дыханне дубровы, здаровае і чыстае, нібыта само дыханне Палесся” [1, 43]. Дуб у язычніцкія часы лічыўся свяшчэнным дрэвам і быў звязаны з культам *Перуна* [2, 15]. Дубы ў *Княжборы* былі такія вялікія, што “на нні падвода развярнуцца магла” [1, 45]. Баравікі ў дуброве касой касілі. Але “адной вясной, адным летам прапала ўсё: секлі дубы, а правальваліся пад зямлю і грыбы” [1, 45]. Як пра вялікую бяду, піша В. Казько пра вынішчэнне дубровы “Княжбор уліўся слязьмі, плакалі амаль у кожнай хаце, разам з усёй краінай, як на бацьку родным убіваліся, нібыта ўсе ў адну хвіліну асірацелі, страцілі бацькохну-карміцеля” [1, 46]. Выкарыстоўваючы перыфразу, называе дуброву *бацькохна-карміцель*, ужываючы сінонім-эпітэт *бацькохна*. Праз адухаўленне як мастацкі прыём паказвае, што дуброва заўсёды карміла чалавека, давала прытулак. В. Казько ўзняў вялікія экалагічныя праблемы: асушэнне палескіх балот, вынішчэнне векавечных дубоў. Дуб здаўна славіцца сваёй магутнасцю. Гэтае дрэва называецца векавечным, бо ніхто не ведае, колькі гадоў самым старажытным дубам, колькі розных дзівос пабачылі яны на сваім вяку, сведкамі якіх падзей яны сталі. Напэўна, невыпадкова і вёску, у якой адбываецца дзеянне, назваў аўтар *Княжбор*, бо ў Жыткавіцкім раёне ёсць вёска *Князь-Бор*.

І знаходзіцца яна непадалёк ад вёскі Вільча, дзе быў дзіцячы дом, у якім выхоўваўся В. Казько. Магчыма, успаміны аўтара пра сваё дзяцінства, пэўныя біяграфічныя моманты знайшлі адлюстраванне на старонках твора пры апісанні знаёмых пісьменніку мясцін, у назвах пэўных тапонімаў. У рамане “Неруш” *Княжборам* завецца вёска, каля якой ніякага бору няма, але аўтар тлумачыць сэнс назвы наступным чынам: “*Мо ад суму па гэтым бары і назвалі людзі сваё селішча, таму што княжборцы радаслоннай сваёй не памятаюць, адкуль яны прыйшлі...*” [1, 91]. *Княжбор* была вёска вандроўная, жыхары якой уцякалі ад разліву ракі і мянялі месца размяшчэння вёскі. Непарыўную еднасць чалавека з прыродай сімвалізуюць гэтыя тапонімы: “*Мацвею ўсё гэта было родным; Свілёва, Балонь, Махахеева дуброва – самі назвы яму гучалі зусім так, як гучаць словы “маці”, “бацька”*” [1, 91].

Ёсць у княжборцаў і *Князь-возера*, вялікае, “*сівае ад чароту і гадоў сваіх*”, якому “*лядонік, як плугам, праараў ложа*”. Гэтае возера ёсць і зараз, яно называецца Чырвонае, раней мела назву *Князь-возера*. Мясцовыя жыхары і цяпер называюць яго старажытнай назвай. Паводле мясцовых паданняў, некалі на месцы возера быў старажытны замак, руіны якога знаходзяцца на дне вадаёма. Верагодна, па гэтай прычыне яно і стала называцца *Князь-возера*. Магчыма, гэтай назвай падкрэсліваецца, што яно самае вялікае на Палессі і вельмі прыгожае.

Маюць мастацкае тлумачэнне ў рамане і назвы некаторых іншых тапонімаў, хаця такія адзінкі пісьменнік ужывае параўнальна мала (усяго 6 – *Свілёва, Палессе, Балонь, Княжбор, Махахеева дуброва, Князь-возера*). Так, рэчка ў княжборцаў называецца *Свілёва*. “– *Свілёва! Са свіллю і азярыны тут вакол. Уся вада ў цвілі. Цвіце вада, зарастаюць азярыны, а ніяк не зарастуць*” [1, 92]. Сенажаць мае назву *Балонь*: “... *за шарамі лазняка, далёка, кіламетры за дватры, праглядвалася сенажаць. – Балонь, – зноў прамовіў дзед Дзям’ян*” [1, 92]. Гэта нізкі заліўны луг каля ракі [5, 34]. Сенажаць, відаць, была размешчана ў пойме ракі або на нізкай забалочанай мясцовасці, таму і атрымала такую назву. *Махахеева дуброва*, відаць, пасаджана была нейкім Махахеем або была той дубровай, у якой жыў *Махахей*.

Яшчэ адной уласцівасцю твора В. Казько з’яўляецца *этнаграфізм*, які ў мастацкім тэксце “прадстаўлены статычнымі апісаннямі апавадальніка, што характарызуюць месца і час дзеяння, уключаюць звесткі пра звычаі, забабоны, норавы, бытавыя паводзіны людзей” [6, 103]. Верылі палешукі ў існаванне розных міфічных істот. У творы пісьменнік узгадвае пра *Жалезнага Чалавека* і *Галасніцу*, або *Галоску*. *Жалезны чалавек* – гэта міфічная істота, паводле ўяўленняў беларусаў, “*волат з жалеза, які жыве ў балоце або ў лесе і ахоўвае свае ўладанні. На Палессі ім звычайна палохалі дзяцей, каб не хадзілі адны ў лес*” [1, 63]. У *Княжборцы*, па ўяўленнях тутэйшых жыхароў, таксама жыве *Жалезны Чалавек*: “*хадзіў ён там кожную ноч па вёсцы, тупаў жалезнымі нагамі... Але толькі змяркалася, людзям спаць класціся, з’яўляўся і ён, чорны, цёмны і бязвокі, крочыў вясковай вуліцай, крочыў так, што дрожка званілі вокны ў хатах і хісталіся хаты*” [1, 48]. Выкарыстоўваецца вобраз *Жалезнага Чалавека* “як ахоўніка багаццяў роднай прыроды ад яе несумленых “пераўтваральнікаў” [7, 304]. Гэта ўнутраны голас сумлення *Мацвея Роўды*, галоўнага героя рамана, якому гэтая істота мроілася.

У княжборскім балоце жывуць балотны бугай, рык якога наводзіў страх на жыхароў. *Балотны бугай* – гэта “начная балотная птушка сямейства чапляў, празваная так за тое, што вясной самец яе, апусціўшы дзюбу ў ваду, утварае вельмі гучныя гукі, падобныя да рову бугая” [5, 454]. А ў старыцы каля самага *Княжбора* завялося страшыдла нейкае, якое ела качак і гусей, а аднаго разу кабанчыка з’ела. Напалоханыя княжборцы хацелі злавіць яго: адкавалі ў кузні крук, засмажылі парася “*і на крук, а крук на вярочыну і ў яму разам са смажаным парасём, другі канец вярочкі прывязалі да дуба і сталі чакаць*” [1, 53]. Не змаглі мужчыны выцягнуць гэтае страшыдла, не дапамаглі і валы дзеда Махахея, якіх ледзьве не зацягнула яно за сабой у яму.

Галоску-галасніцу, міфічную істоту, дзяўчыну, якая хадзіла па ваколіцах і *галасіла*, княжборцы ведалі, шкадавалі і любілі. Гэта вобраз жанчыны, якая па неасцярожнасці задушыла сваё дзіця, і па гэтай прычыне яе душа не ведае спакою і шукае сына. “*Яна прыспала хлопчыка, прыдушыла ў сне і са скрухі навесілася. Пахавалі яе, але і ў зямлі не ведала яна спакою, усю ноч напалёт шукала свайго сына*” [1, 48]. Людзі лічылі яе за лекарку, якая лячыла дзяцей, “*калі сурочыць іх хто ці напалохае, пазбаўляла ад прастрэлу ці і шчацінкі*”, і як толькі княжборскія жанчыны чулі *Галасніцу*, яны “*хапалі сваё неспакойнае дзіця і беглі ў поле, на мяжу, адыходзіліся самі крыху ўбок, чакалі, калі Галасніца знойдзе яго і прагоніць хваробу*” [1, 48]. Г. Друк зазначае, што праз вобраз *Галасніцы* адлюстравана ідэя мудрых адносін да жыцця: “*Галоска* напамінае пра магчымасць страты пільнай увагі, асцярожна-беражлівых, далікатных адносін, калі можа быць

парушана гармонія” [8, 78]. *Галасніца*, відаць, ад слова *галасіць* – *выконваць абрадавыя песні-плачы (звычайна ў час пахавальнага ці вясельнага абрадаў)* [5, 18].

З даўніх часоў шанавалі беларусы памяць памерлых продкаў: “– *Ой, доньку, яны нас прымаюць, мы да іх прыйшлі, а ты ім ручніка пашкадала. Грэх... Тут у вайну немцы ішлі, дык адзін ручнік з крыжэ ўхпіў – ногі памуляў, здарожжыўся.*” [1, 27]. Верылі палешукі і ў цудадзейную сілу слова. Былі жанчыны-знахаркі, якія ведалі розныя замовы і маглі лячыць словам. Таму пісьменнік шырока ўжывае архаізаваўшыя формы інфінітываў, выкарыстоўваючы прыём нагнятаньня, або ампліфікацыі: “– *Мая кароўка будзе ўросная, праросная, будзе добра малосная. Будзе па чысту полю пахаджаці і капыцікам траўку збіваці і роску зліваці...*” [1, 31].

Для паглыблення рэгіянальнага каларыту твора, маўленчай характарыстыкі сваіх персанажаў, паказу каларыту жывой палескай гаворкі аўтар ужывае дыялектызмы. Яны ўласцівы пераважна мове персанажаў. У рамане “*Неруш*” сустракаюцца фанетычныя (*кухвайка, кардопля, гаспадар* і інш.), граматычныя (*дрыжэцьме, здароў буў*), лексічныя (*п’етра, рубель, кубло*). Дык што ж такое *п’етра*? Аўтар дае тлумачэнне: “*калі рыба зімою не бярэцца, значыць, настала п’етра: вада пасля марозу ўпала, адышла ад лёду, паміж лёдам і вадою ўтваралася наветраная падушка, і хутчэй можна злаўчыцца і ўкусіць сябе за локаць, чым спаймаць якую б то ні было рыбіну*” [1, 232]. *Кублом* называюць гняздо птушкі. *Рубель* – ‘тоўстая жэрдка, якой прыціскаюць воз з сенам, саломай, снапамі’ [9, 95]. З мэтай стварэння рэгіянальнага каларыту аўтар насычае тэкст спецыфічнымі палескімі прыказкамі: *дай бог і нашаму цяляці воўка з есі* [1, 93]; *хто мяняе, у таго заўсёды хамут гуляе* [1, 245]; *агонь цар, ды царыца вада* [1, 281]; *будзе рубель – будзе і хлеб* [1, 291]; *не падымай пер’я і не рабі хвалі* [1, 287].

Этнаграфізм праяўляецца і ў “рацыянальна-прадуманым насычэнні мастацкага тэксту разнастайнымі, уласцівымі пэўнаму рэгіёну, асабовымі ўласнымі імёнамі, мянушкамі, тапанімічнымі адзінкамі, якія выразна ілюструюць непаўторнасць, адметнасць, напрыклад, мясцовасці, падзей, што адлюстраваны ў творы” [4, 147]. У мове персанажаў рамана “*Неруш*” ужываюцца формы былога клічнага склону: *Аркадзько, Сцяпане, Іване, Лявоне, Антоне* і іншыя, якія выразна ілюструюць мову палешукоў. У творы разам з поўнымі традыцыйнымі царкоўнымі і размоўна-бытавымі імёнамі персанажаў (*Дзям’ян, Цімох, Алена, Мацвей, Аркадзь, Ганна, Антон* і іншыя) шырока выкарыстоўваліся эмацыянальна-ацэначныя формы з суфіксамі суб’ектыўнай ацэнкі: *Надзька, Васька, Васечка, Цімошык, Цімошка, Мацвейка*. Яны выражаюць адносіны адной асобы да другой, перадаючы пачуцці, якія складваліся ў выніку такіх адносін. У дачыненні да дарослых формы з суфіксамі суб’ектыўнай ацэнкі выражаюць самыя розныя пачуцці: любаванне, шанаванне, спачуванне, зневажанне. В. Казько выкарыстоўваў рэальны анамастыкон роднага Палесся, адпаведны часу і традыцыям называння.

У творы В. Казько выкарыстаны *андронімы* – найменні жонкі, утвораныя ад імя, прозвішча ці мянушкі мужа: *Махахеіха* – жонка *Махахея*, *Барздычыха* – жонка *Барздыкі*, *Цупрычыха* – жонка *Цупрыка*. Андронімы шырока выкарыстоўваў у сваіх творах Я. Колас. Ужываючы такія неафіцыйныя найменні, аўтар арыентаваўся на анамастычную традыцыю гаворак роднага Палесся: *Барздычыха замкнула над замком у хлеў сваіх качак і гусей... Махахеіха і Ненене ханіліся куды пазней* [1, 110]. Такія онімы яскрава і выразна перадаюць нацыянальную адметнасць, характэрную для сялянскага анамастыкону. Гэтыя спецыфічныя адзінкі не толькі называюць персанажаў, але і перадаюць нацыянальны і рэгіянальны каларыт.

Вывады

Такім чынам, В. Казько ўмела ўключыў у мастацкі тэкст народныя прыкметы, легенды, дыялектызмы, анамастычныя адзінкі, якія адлюстроўваюць рэгіянальны каларыт Палесся, ілюструюць адметнасць, непаўторнасць мясцовасці. Яны выразна выяўляюць адметнасць творчай манеры пісьменніка. Умела выкарыстоўваючы ў сваёй творчасці рэгіянальныя элементы, пісьменнік ствараў запамінальныя малюнкi жыцця і побыту жыхароў беларускага Палесся.

СПІС АСНОЎНЫХ КРЫНІЦ

1. Казько, В. *Неруш*: раман. Суд у Слабодзе : апovesць : для ст. шк. узросту / В. Казько. – Мінск : Юнацтва, 1991. – 589 с.
2. Коваль, У. І. Народныя ўяўленні, павер’і і прыкметы: даведнік па ўсходнеславянскай міфалогіі / У. І. Коваль. – Гомель : Беларускае агенцтва навукова-тэхнічнай і дзелавой інфармацыі, 1995. – 180 с.

3. Пяткевіч, Ч. Рэчышкае Палессе / Ч. Пяткевіч; уклад., прадм. У. Васілевіча; пер. з пол. Л. Салавей і У. Васілевіча. – Мінск: “Беларускі кнігазбор”, 2004. – 672 с.
4. Шур, В. В. Уласнае імя ў мастацкім тэксце: манаграфія / В. В. Шур. – Мазыр: УА МДПУ імя І. П. Шамякіна, 2010. – 207 с.
5. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: у 5 т. / гал. рэдакцыя БелСЭ; рэдкал.: К. К. Атраховіч (К. Крапіва) (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелСЭ, 1977–1984. – Т. 1: А–В. – 1977. – 608 с.
6. Бароўка, В. Ю. Мастацкі этнаграфізм у беларускай прозе XX стагоддзя: тэорыя і практыка / В. Ю. Бароўка // Весці Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі. – 2006. – № 1. – С. 99–104.
7. Барабаншчыкава, Т. Фальклорныя матывы ў творах Віктара Казько / Т. Барабаншчыкава // Польша. – 2001. – № 12. – С. 302–312.
8. Друк, Г. М. У Храме Слова. Міфатворчасць Віктара Казько: манаграфія / Г. М. Друк. – Мазыр: УА “МДПУ”, 2005. – 156 с.
9. Абабурка, М. В. Дыялектызмы ў творах беларускіх савецкіх пісьменнікаў: кароткі слоўнік-даведнік / М. В. Абабурка. – Мінск: Выш. школа, 1979. – 144 с.

Паступіў у рэдакцыю 08.09.15

E-mail: m_koncevaya@mail.ru

M. V. Kantsavaya

REGIONAL FEATURES OF THE NOVEL “NERUSH” BY VICTOR KOZKO

The article studies the specific features of weather wisdom, customs, legends, proper names, dialectal words, sayings and other folklore elements in the novel “Nerush” by Victor Kozko. These features contribute to reflection of color of the Polessie, show uniqueness and originality of the region. Weather wisdom, legends, dialectal words, proper names are classified as indispensable components of literary text and are defined as bright regional text-composing and style-forming elements. The author creates memorable descriptions of life and household activities of the Belarusian Polessie residents by means of skillful use of regional elements.

Keywords: folklore, regional color, the Polessie, toponym, dialectal words.